

Oskar O. Snørteland

Skudenes

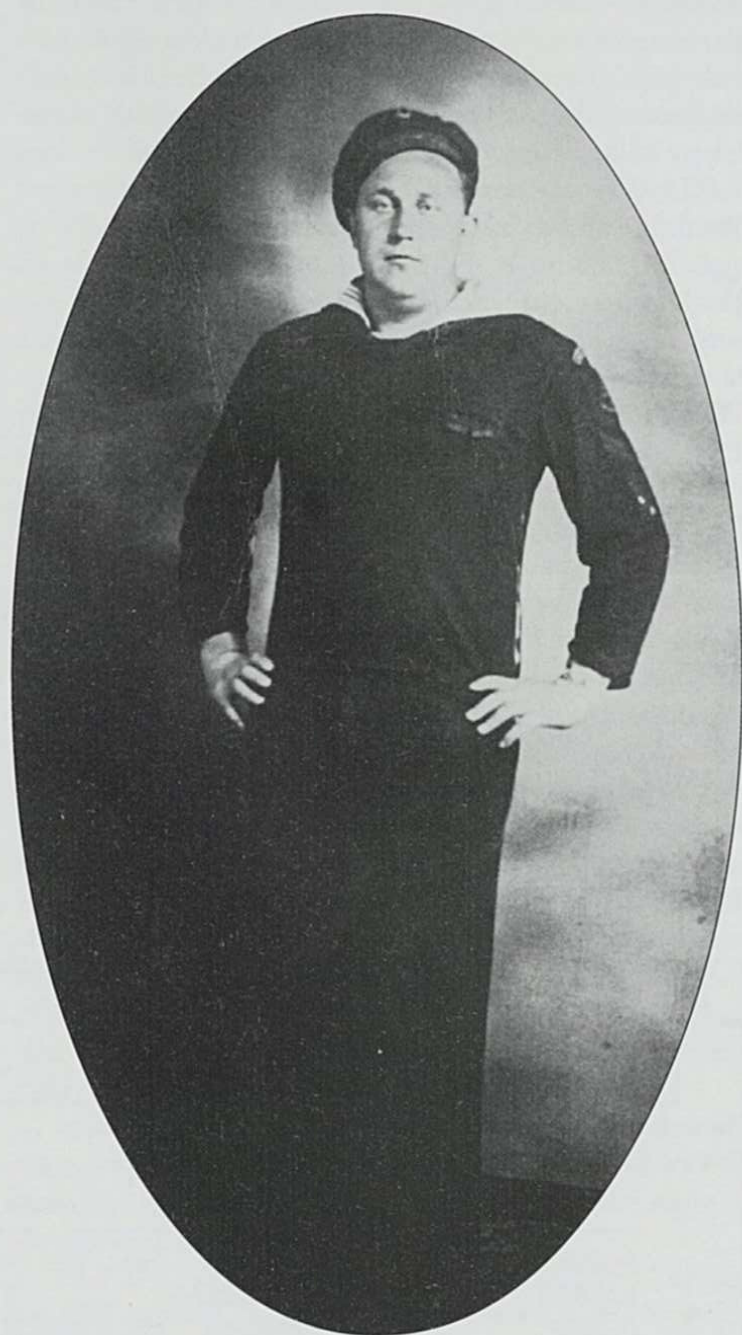
Oskar var født 29. desember 1920. Han var sønn av Ole Johan og Malene Snørteland. Faren drev gardsbruk på Snørteland. Oskar hadde sjøen rett utenfor vinduet, daglig så han alle malmbåtene fra Narvik og trelastbåtene fra Kvitehavet passere ut og inn Karmsundet. Og drømmen om å mønstre på en av disse ukjente båtene begynte tidlig. I 1937 var han elev på skoleskipet «Sørlandet». Da han var ferdig med opplæringen, ble han sendt over til England og mønstret på en av Fred. Olsens sine fruktbåter som gikk på Kanariøyene.

Oskar mønstret på «Sophocles» i Skudeneshavn i mai 1939 som matros. Det var et nybygg som lå ved Gøtaverken i Göteborg og var klar for prøveturer før de gikk til Nord-Sverige og lastet papirmasse for New York. «Sophocles» var blant de siste skip som ble levert til den norske handelsflåten før krigen brøt ut, et moderende handelsskip som sjøfolkene var stolt av å kunne bemanne. Fartøyet hadde mange dramatiske turer under krigen og kom seg gjennom alle krigsårene uten nevneverdige skader. Etter prøveturene gikk de til Nord-Sverige og lastet papirmasse for New York. Det ble en rolig tur over Atlanteren, kursen ble satt i den vanlige Amerikaruten. «Sophocles» ankom New York, losset lasten og gikk inn i chart for Mærsk Line (A.P. Møller), København. De lastet stykkgoods i forskjellige havner på Østkysten før de gikk gjennom Panama-kanalen til San Pedro for å komplettere lasten.

I San Pedro ble det tatt ombord et parti skrapjern som amerikanerne fikk i retur da japanerne bombet Pearl Harbor 6.12.1941. På turen over Stillehavet kom de ut i full storm. De kom likevel fram til Yokohama i Japan uten noen skader. En del av lasten ble losset og reisen fortsatte til Kobe, der restlasten ble levert.

Fra Japan gikk turen til Mærsk sine faste lasteplasser. De begynte i Shanghai, gikk videre til Formosa (Taiwan), så sto Hongkong og Singapore for tur før de satte kursen for San Pedro som var første losseplassen. De hadde en rolig tur over Stillehavet og ankom San Pedro. Etter bunkring og proviantering fortsatte de gjennom Panama-kanalen til Houston og Galveston i Texas og så satte de kursen for Norfolk og New York som var siste losseplassen.

I New York tok de inn ny last og fortsatte i samme ruten, lastet i forskjellige havner på østkysten, gikk så gjennom Panama-kanalen til San Pedro og til de faste plassene i Østen. På den andre turen brøt krigen i Europa løs. De merket ikke så mye til det, det eneste var at de måtte male nøytralitetsmerke på skutesidene, men ellers

så gikk arbeidet ombord helt normalt. Over skipsradioen hørte de om torpederinger og minesprengninger i Nordsjøen. De var fjernt fra det som hendte på den andre siden av kloden, men mange norske båter ble torpedert og minesprengt med tap av menneskeliv, så det var sikkert en tankevekker.

Den 9. april 1940 da tyske tropper gikk inn i Norge, var de to døgn fra San Pedro. De ble lamslått som besetningen på de andre norske båtene, men etter sjokket fortsatte arbeidet ombord som normalt. Ved ankomst San Pedro losset de endel av lasten, provianterte og bunkret og fortsatte til Panamakanalen og gikk til de faste plassene i Gulfen før de sluttet av i New York. Det så ut for at tyskernes innmarsj i Norge bandt mannskapet mer sammen for å kjempe for et fritt Norge igjen.

«Sophocles» var heldig på sine turer til Østen. Farvannet der de gikk var ikke fri for fiendtlige reidere og de gikk hele tiden uten noen form for beskyttelse. Den tyske raideren «Orion» opererte i farvannet og kapret den norske båten M/S «Tropic Sea» på vei fra Australia til Panama 8.6.1940. De satte prisemannskap ombord og fortsatte mot Frankrike, men 3.9 ble de observert av en engelsk ubåt og tyskerne skjønnte at spillet var tapt. De beordret alle fra borde og armerte sprengladninger på forskjellige steder ombord. Kort etter sprang ledningene og skipet sank langsamt og forsvant. Mannskapet, som gikk i livbåtene kom inn til Spania og landet i La Corunda 7.9.1940. (NF I, ss. 100-101).

Brooklyn var som en del av Karmøy på den tiden, der traff man skipskamerater og kjente fra hjemplassen. Siste nytt hjemmefra ble fortalt, og selv om det ikke var så mye nytt som slapp gjennom de kanalene som ennå var åpne, så var alt man hørte velkomment nytt. Oskar var med «Sophocles» fire turer på Østen. Han mønstret av i Norfolk og reiste opp til Brooklyn og tok seg en velfortjent ferie før han mønstret på neste båt.

Oskar mønstret som jungmann i New York 14.8. 1940. «Balkis» var en ny fruktbat, den gikk i fart mellom Nord- og Syd-Amerika. Den hadde stykkgoods fra New York til Rio de Janeiro og Buenos Aires og frukt tilbake til New

York. Turen gikk uten noen hendelser. Det tyske panserskipet «Admiral Scheer» opererte i Syd-Atlanteren og var en stor fare for handelsskipene på den tiden (NF I, s. 130). Oskar mønstret av i New York 23.10.1940 etter en rundtur til Syd-Amerika.

Oskar gikk ombord som matros 9.11.1940 i New York. De gikk til Canada og tok inn last for England og gikk alene over Atlanterhavet. «Brand» var ingen hurtiggående båt, og på den årstiden med storm og elendig vær tok det lang tid før de kom fram. Det tyske panserskipet «Admiral Scheer» kom seg 5.11.1940 usett gjennom Danmarkstredet, og sendte et speiderfly opp for å rekognosere, så det var et utrygt farvann «Brand» gikk gjennom. De kom vel fram til Liverpool, men sterkt forsinket. Etter utlossing gikk turen tilbake til New York hvor Oskar mønstret av den 9.1.1941.

Oskar mønstret på «Ingria» 21.1.1941 i New York som matros. De tok inn last for Karachi og Bombay og gikk alene langs kysten av Brasil før de satte kursen for Cape Town, hvor de skulle ta inn bunkers og proviant. Det var et utrygt farvann «Ingria» gikk inn i da de forlot kysten av Brasil. Panserskipet «Admiral Hipper» gikk ut fra Brest 1.1.1941 uten at den britiske etterretnings-tjenesten ble oppmerksom på det (NF I, s. 132).

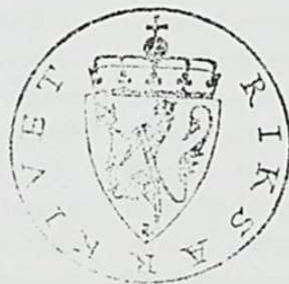
Da de gikk fra Cape Town, gjennom Moçambique-ka-

Fødselsnr./ Birth no. F. 29.12.20	Etternavn/ Surname SNØRTELAND	For- og mellomnavn/ First and middle name(s) Oskar Olsen
---	-------------------------------------	--

Fartoyets navn/ Name of vessel	Stilling/ Rating	Tiltrådt/ Service from	Hyre fra/ Wages from	Fratrådt/ Service to	Hyre til Wages to
SOPHOCLES	matros omb. pr.	4.12.39		1.8.40	
BALKIS	jungmann	14.8.40		23.10.40	
BRAND	matros	9.11.40		9.1.41	
INGRIA	"	21.1.41		5.8.41	
12.8.41 til Den norske marine, skytterkurs					
HILDA KNUDSEN	matros/skytter	30.10.41		15.10.42	
Innlagt på sykehus					
STORANGER	matros/skytter	20.11.42		8.10.43	
TAI YIN	" "	9.10.43		20.1.44	
VERA	" "	2.2.44		25.6.45	
BERGENSFJORD	" "	14.7.45	ombord pr.	30.9.45	

Anne B. Hags Strøm

Anne B. Hagstrøm, e.f.

Hilda Knudsen

nalen og inn i Det Indiske hav, var det to tyske hjelpekryssere som opererte i farvannet. «Tor» opererte i Sør-Atlanteren og senere i Det Indiske hav, mens «Atlantis» opererte i den Bengalske bukt. Flere norske skip ble kapret eller senket på den tiden. Hjelpekrysserne var utstyrt med speiderfly som dirigerte reiderne til sitt bytte. Etter 46 døgn kom «Ingria» til Karachi, losset endel av lasten og gikk til Bombay.

De gikk en tid på kysten av India før de tok inn last for England og ankom Liverpool 5.8.1941. Oskar mønstret av og meldte seg på skytterkurs i Dumbarton 12.8.1941. Han var ferdig med kurset 30.10.1941 og mønstret som matros og skytter på M/T «Hilda Knudsen».

Oskar gikk ombord på «Hilda Knudsen» i Liverpool 30.10.1941 som matros/skytter. De gikk til Curacao og lastet olje for New Zealand. Turen gikk gjennom Panamakanalen over Stillehavet til forskjellige havner på New Zealand. Alt gikk rolig for seg, og de ankom den første havn som var Auckland og gikk derfra til Wellington og sluttet av lossingen i Lyttelton.

Fra New Zealand gikk de til Abadan og lastet for Australia, og de hadde flere turer i den farten som på den tiden var et utsatt farvann. Den tyske reideren «Tor» opererte der og den kapret to norske båter på den tiden «Hilda Knudsen» gikk der (NF II, ss. 83-84).

Oskar var ombord til han ble sykeavmønstret i Freemantle 15.10.1942 og innlagt på sykehus. Han ble værende i Freemantle til 20.11.1942.

Oskar mønstret på «Storanger» i Freemantle som matros og skytter 20.11.1942. De gikk fra Freemantle til San Pedro for klasing og ble liggende der i tre uker. Etter verkstedoppholdet lastet de i San Pedro for Australia. Skipet fortsatte i den farten til Oskar 8.10.1943 ble sendt ombord i «Tai Yin» som matros og skytter i Sidney. Dette fartøyet hadde behov for flere skyttere og det var vanlig at de ble overført dit behovet var prekært. Av den grunn ser vi at de fleste skyttere har liten fartstid på de enkelte båtene og de har derfor mange båter.

Oskar gikk ombord på «Tai Yin» 9.10.1943. De gikk

til Calcutta med krigsmateriell, der de losset hele lasten. Det gikk sent med lossingen for det var harde kamper og fronten mot japanerne var ikke langt unna, og de hadde stadig flyalarm som forsinket arbeidet. Da de endelig var ferdig med lossingen, gikk de tilbake til Australia og var innom Melbourne før Oskar mønstret av i Sidney 20.1.1944. Han ble værende i land en måneds tid, før han mønstret på neste båt.

Oskar mønstret på «Vera» 2.2.1944 som matros og skytter og gikk ombord i Brisbane. I september 1943 lastet «Vera» flybensin i Brisbane for Port Moresby da en av hjelpemotorene brakk ned. Det var ikke mulig å få den i stand ombord, slik at den måtte sendes på verksted. Den kom først tilbake i slutten av januar 1944, etter nærmere fire måneders forløp (Hannevig "Skip og menn", s. 273).

Fra Brisbane gikk de til San Pedro hvor de lastet for England, turen gikk gjennom Panamakanalen og Karibien før de fortsatte i konvoi fra Key West mot Halifax. Der gikk de inn i en transatlantisk konvoi til England. Konvoiene over Nordatlanteren i 1945 fortsatte som vanlig med stor deltagelse av norske skip. Overfarten gikk som regel uten hendelser, men et dusin av de store havgående tyske ubåter hadde funnet veien til den amerikanske Østkysten og opererte i spredt orden. Den siste norske krigsmeldingen fra amerikansk farvann innløp 23.4.1945 da M/T «Katy» ble angrepet av U 548 nord av Cape Hatteras i samme farvannet som «Vera» hadde passert. I britisk farvann krysset ikke mindre enn 51 Schnorkelubåter i et siste forsøk på å lage en ny virkningsfull offensiv mot skipsfarten (NF II, s. 189-190).

M/T «Vera» kom fram til London uten noen hendelser på turen fra San Pedro, og Oskar mønstret av 25.6.1945. Han fikk oppleve V-2 raketten i London før han reiste til Glasgow og gikk ombord i «Bergensfjord».

14.7.1945 mønstret Oskar på «Bergensfjord» i London og gikk ombord i Glasgow. Den tok inn soldater for Middelhavet til ukjent sted. De gikk gjennom Suezkanalen og meningen var at soldatene skulle til India og forsterke styrkene der som sloss mot japanerne, men de fikk kontraordre og gikk til Durban og Cape Town med soldatene. Fra Cape Town gikk de til Marseille og tok inn soldater for Lagos i Vest Afrika. Da de hadde landsatt soldatene, gikk de direkte til Glasgow hvor Oskar mønstret av 30.9.1945.

Han reiste sammen med andre kanonerer til Oslo med KNM «Stord». Ved ankomsten i Oslo, ble de sendt til Bergen for dimmitering og senere sendt tilbake til Oslo for sivil oppkledning. Da det oppdraget var gjort, ble de sendt tilbake til Bergen og videre med nattrutten «Stavanger 1» til Kopervik. På kaien i Kopervik stod broren Olav klar med drosje og Oskar var kommet til veis ende etter fem år i utlendighet.